

Kl. 09.00 – 10.36

---

1 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp under Åsa Domeijs föräldraledighet anmält Gunnar Goude som suppleant i skatteutskottet, försvarsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald under tiden 23 april–3 juli till

suppleant i skatteutskottet

Gunnar Goude (mp)

suppleant i försvarsutskottet

Gunnar Goude (mp)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Gunnar Goude (mp)

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att kammaren i fortsättningen skulle förlänga uppehållet för partiernas gruppmöten på tisdagar. Den nya tiden för uppehållet skulle vara *kl. 16.00–18.00*.

3 § Meddelande om inlämning av interpellationer

Talmannen hade i enlighet med 6.1.1 riksdagsordningen fastställt att sista dag för inlämnande av interpellationer under innevarande riksmöte skulle vara *fredagen den 21 maj kl. 12.00*.

4 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 29 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Kulturminister Marita Ulvskog, utrikesminister Laila Freivalds, statsrådet Mona Sahlin, statsrådet Hans Karlsson och statsrådet Morgan Johansson.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:421

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:421 av Rigmor Stenmark om överförandet av indelningsfrågor från regeringen till riksdagen kommer att besvaras tisdagen den 11 maj.

Skälet till dröjsmålet är inbokade tjänsteresor.

Stockholm den 21 april 2004

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Interpellation 2003/04:433

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:433 av Ulf Nilsson om kommunernas värdering av förskollärarna

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 3 maj 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 april 2004

Utbildningsdepartementet

Lena Hallengren

Interpellation 2003/04:437

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:437 av Axel Darvik om ungdomars bostadssituation kommer att besvaras tisdagen den 11 maj.

Skälet till dröjsmålet är inbokade tjänsteresor.

Stockholm den 21 april 2004

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Anf. 1 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Per Bill har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera att kommunal bredbandsutbyggnad inte konkurrerar med kommersiella aktörer och på så sätt snedvrider konkurrensen. Per Bill undrar också vilka åtgärder jag ska vidta för att de statliga bidragen till bredbandsutbyggnad i kommunerna inte leder till stora framtida kostnader för skattebetalarna.

Svaret på Per Bills frågor är att regelverket för bredbandsstöden innehåller en rad villkor som ser till att de statliga medlen *inte* snedvrider konkurrensen och att medlen används på ett kostnadseffektivt sätt. För det första ska pengarna endast användas för utbyggnad av bredband i glest bebyggda områden där det inte finns intresse för en kommersiell utbyggnad. För det andra ska marknadens aktörer involveras genom en konkurrensutsättning som ska ske på ett affärsmässigt sätt. Det innebär bland annat att de som lämnar anbud ska bedömas på lika villkor. För det tredje har regeringen krävt att stöden endast får användas till att bygga nät som är öppna och operatörsneutrala.

Konkurrensneutralitet och mångfald på näten var en av grundpelarna bakom bredbandssatsningen när den presenterades i mars 2000. Det är också därför regeringen har beslutat att stöden till ortssammanbindande nät och områdesnät ska vara teknikneutrala och bara ska användas till öppna och neutrala nät. Regeringen har däremot inte lagt sig i teknikvalen. I dag ser vi att en mångfald av tekniker används i utbyggnaden i landet; alltifrån optisk fiber till trådlösa radiolänkar, ADSL och annat. Jag välkomnar den utvecklingen eftersom jag är övertygad om att den innebär en effektiv konkurrens som gynnar oss som konsumenter. Det finns också möjlighet att använda stödet till att hyra och i vissa fall uppgradera befintlig infrastruktur – allt för att använda pengarna effektivt.

Per Bill oroar sig för att skattebetalarnas framtida kostnader för bredbandsutbyggnaden ska bli höga. Eftersom pengarna ska konkurrensutsättas utgår jag från att kommunerna, på affärsmässiga grunder, väljer det bästa budet utifrån de lokala förutsättningarna. Av de 2,2 miljarder kronor som hittills har satsats i olika bredbandsprojekt har varje statligt satsad krona medfinansierats av andra aktörer med nästan lika mycket. Vi vet att en väl utbyggd IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i alla delar av landet skapar förutsättningar för en ökad tillväxt även utanför storstadsregionerna. Det är något som också kommer skattebetalarna tillgodo.

Långt innan IT-propositionen presenterades fanns ett stort engagemang och intresse för bredbandsutbyggnaden i landets kommuner. Det var därför naturligt att involvera kommunerna i den utbyggnad som nu sker med statligt stöd. Vi kan konstatera att just den lokala förankringen verkar vara en av de viktigaste faktorerna när satsningen nu börjar ta fart.

Jag vill avslutningsvis poängtera att bredbandsutbyggnaden är en mycket viktig fråga för regeringen, och jag följer därför utvecklingen noggrant.

Svar på
interpellationer

Anf. 2 PER BILL (m):

Fru talman! Jag får börja med att tacka för svaret. Det är nog ganska mycket som vi är överens om. Framför allt är vi överens om hur viktig IT-infrastrukturen är.

Däremot tror jag att vi har lite olika bild av dagsläget. Jag tycker att alltfler kommuner allt sämre klarar av det de ska göra i form av skola, barnomsorg, äldreomsorg, socialtjänst och så vidare. Vissa kommuner är naturligtvis fortfarande väldigt duktiga, andra är hyggliga, men alltfler blir medelmåttiga eller dåliga. En av orsakerna, inte den enda orsaken, är att kommunen inte fokuserar på sina huvuduppgifter utan ägnar sig åt alla möjliga andra saker, och jag skulle vilja säga att bredbandssatsningar är en sådan sak.

Först gick vi i täten för att avveckla telemonopolet i Sverige. Vi ser nu hur alltfler länder i EU följer efter oss. Samtidigt håller vi på att bygga upp lokala monopol. Kommun efter kommun bygger ett eget kommunalt nät. Många gånger tvingas i princip de kommunala bolagen och de kommunala skolorna att använda det kommunala nätet eller det nät som kanske ägs av kommunen tillsammans med det kommunala elbolaget eller liknande. Det här är ett problem, och jag tror att problemet kan bli större på sikt.

Jag blev för ett par månader sedan uppringd av en säljare som sade: Du köper el av oss. Nu tycker jag att du också ska köpa bredband av oss. Det kan ju först låta bra. Men här finns det en risk, och den tror jag att vi ska vara klara över, att man kopplar ihop ett paket där man både köper el under ett antal år, kanske lite för dyrt, samtidigt som man köper en bredbandstjänst. Det är ett av de hot jag ser. Det är en typ av *bundling* av olika saker i varandra från företag som har någon typ av lokalt monopol.

Vi ser också tendenser och små försök från de kommunala bolagen att inte bara vara en teknikleverantör, utan hur man också sakta men säkert vill plocka in tjänster i detta. Då tror jag att vi är inne på en väldigt farlig väg.

Jag skulle bli glad om statsrådet kunde belysa just problematiken kring hur man kopplar ihop både bredband och till exempel elektricitet i ett enda paket. Finns det då inte stora risker att man binder ihop sig i någon typ av avtal med någon som i princip har ett lokalt monopol?

Det andra är: Kan vi ha en gemensam tydlig linje när det gäller att kommunerna inte får gå över gränsen och börja ägna sig åt att ha diverse tjänster i sina nät?

Anf. 3 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tänkte passa på att berätta en sak eftersom vi nu pratar om kommunala bredbandsnät och byggandet av bredband i hela landet. Det är ju målet med den satsning som sker. Då vill jag bidra med den upplysningen att trafikutskottets s-grupp i höstas gjorde en bredbandsturné. Det gjorde vi med anledning av att Socialdemokraterna hade en tillväxtkongress nu i helgen. Det var inte bara 65 000 rådslagsmaterial som lämnades in inför den kongressen. Det var också så att trafikutskottets s-grupp gjorde en bredbandsturné. Vi besökte kommuner från Överkalix i norr ända ned till södra Skåne och diskuterade med kommunerna hur långt de hade kommit, vad de tyckte var bra med satsningen och vad de tyckte att det fanns för hinder.

Det visade sig att det går riktigt bra med byggandet. Vi är visserligen bara vid halvtid än, men alla har antagit IT-infrastrukturplaner och är i full gång med att se till att bygga ut även i glesbygd med öppna nät. Vi blev alltså ganska positivt överraskade även om det självfallet också var så att man hade medskick till oss. Man ville berätta om saker som man hade farhågor om. Bland annat var man ibland irriterad över en dominerande aktör som fanns på orten och som man inte kunde samarbeta med. I de flesta fall var dock kommunerna nöjda med den här satsningen. Det är som en ketchupeffekt. Nu är det halvtid, och vi ser att vi, enligt vår bedömning, kommer att nå ut till nästan hela landet.

Men det är klart att vi också är oroade. Vi vill inte bygga upp nya nät som ingen kommer åt. Det är därför som det också är viktigt att man hela tiden påpekar att det ska vara öppna nät, att man ska släppa in andra aktörer och att vi inte får bygga nya monopol.

Anf. 4 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att säga att det som Per Bill är lite orolig för, nämligen att kommunerna ibland engagerar sig för mycket i bredbandsfrågan, ser jag som den främsta tillgången. Jag har ju ansvaret för all infrastruktur, och jag blir ofta uppvaktad av kommunpolitiker och företagare rörande deras syn på den infrastruktur som finns på deras orter. Det gäller ofta en väg. Det kan handla om järnvägen. Det kan handla om stopp i tågtrafiken, där man vill att det ska göras fler stopp med de regionala tågen, och mycket annat. Det är klart att det är en viktig förutsättning för både enskilda kvinnors och mäns möjligheter att bo på olika platser. Och självklart är det också en viktig förutsättning för att näringslivet ska kunna utvecklas.

Jag är övertygad om att den IT-satsning som har gjorts och den IT-utveckling som nu sker är en lika viktig infrastruktur i framtiden som vägarna och järnvägarna har varit i historien. Därför är jag glad för att det finns ett engagemang också kring bredbandsfrågor – och inte bara runt bredbandsfrågor utan också runt frågor som handlar om GSM-täckningen och 3 G-utbyggnaden. Det är bra att lokala aktörer, kommunpolitiker och företagare, ser att all infrastruktur måste hänga ihop. Det är väldigt sällan som vi som enskilda personer är beroende av bara *en* väg eller *ett* bredbandsnät.

Jag tror alltså att kommunernas engagemang har varit avgörande. I den bästa av världar skulle vi inte behöva en statlig bredbandssatsning, om marknadens aktörer själva tog ett ansvar för utbyggnaden. I den bästa av världar skulle inte heller PTS behöva gå ut och upphandla tjänster som handlar om att bygga vidare när det gamla analoga telemobilnätet så småningom släcks ned. Men det är vi beredda att göra eftersom vi ser att den infrastruktur som är viktig i de stora städerna också är viktig på mindre orter. Den skapar förutsättningar för tillväxt och för en lokal utveckling.

Men då har vi villkorat de här pengarna väldigt noga. Det är till exempel inte så att pengarna ska användas till att bygga kommunala monopol eller till att snedvräta konkurrensen. Vi är väldigt noga med att näten ska vara öppna och att de ska vara konkurrensneutrala. Det är en konkurrensneutral infrastruktur som vi bygger. Där ställer jag krav på alla aktörer, kommunala, privata eller vad det än må vara, att ta ett ansvar för att

också bygga sådana nät som hänger ihop och att vi som konsumenter och medborgare kan använda näten fritt, utan problem och avbrott.

Sedan kan man känna en oro för att kommuner ibland går in på verksamheter som de kanske inte skulle hålla på med. Jag tror att såväl Monica Green och Per Bill som jag möter det på våra resor. Man kan få frågan om kommunen till exempel ska driva ett solarium. I princip tycker jag att den inte ska göra det. Men det kan också finnas skäl till att kommuner ibland går in och tar ett större ansvar på en liten ort än vad man gör på en stor ort. Jag har besökt en by i Västerbotten där kommunen till och med driver en bensinmack. Det fanns inte en enda privat ägare som ville driva en bensinmack på den orten. Det är klart att det är oerhört viktigt för dem som bor där att det ändå finns tillgång till bensin, men det är en balansgång.

Därför har vi också en kommunallag som ska hjälpa till att reglera den balansen. Vi har ett konkurrensråd där det finns en chans att pröva de här frågorna. Om man som privat aktör tycker att kommunen går in på ett område som den inte bör gå in på har man hjälp av lagen på det sättet.

Sedan tycker jag att Monica Greens beskrivning av ketchupeffekten stämmer. Konjunkturen har naturligtvis påverkat tempot i utbyggnaden. Också IT-kunnandet har påverkat det. I dag ser vi hur kommunerna har IT-program och strategier för detta. Det har varit viktigt med engagemanget från kommunpolitiker för att bygga ihop näten och för att se att den moderna infrastruktur som nu tar fart i de stora städerna är lika viktig i glesbygden trots att det inte finns några privata aktörer som är intresserade. Därför kompletterar vi marknaden med en statlig bredbands-satsning.

Anf. 5 PER BILL (m):

Fru talman! För några år sedan hade vi som idé att staten skulle hjälpa till genom att vi skulle bygga ut bredband till alla skolor. Det är ingen större vits att diskutera vad som hade hänt om man hade gjort något på ett annat sätt för fem år sedan, men jag tror att vi då hade haft en tydligare situation där staten köpte en tjänst, köpte någonting, men inte var en av aktörerna, inte så att säga var en del av något av det som kommunerna nu är delägare i. Det tror jag hade varit ett bättre sätt att göra det. Men det går inte att få tillbaka tiden och göra om det.

Jag håller med om att det är viktigt att kommunpolitiker funderar kring infrastruktur. När jag åker runt på de kommunala vägnäten önskar jag ibland att de kanske skulle ägna ännu mer tid åt detta. Tyvärr är det ju så, när det är ont om pengar i kommunerna, att det är väldigt lätt att debatten handlar om att nu tar vi lite hårda pengar, till vägar, och använder till lite mjuka saker, som vård och omsorg. Det blir långsiktigt väldigt farligt eftersom det helt plötsligt blir ännu mycket dyrare att bygga vägarna tillbaka till den standard som de ska ha.

Jag tror faktiskt också på en ketchupeffekt. Jag tror att det finns en hjälpsam sak i detta. Det är att jag ändå tycker att den värsta svartfiberhysteri som fanns för fem år sedan – det var bara fiber, och det skulle vara fiber från dator och hela vägen – faktiskt har bytts ut till vad jag skulle vilja kalla för statsrådets mer pragmatiska syn på att det viktiga är att fundera över vad det är vi vill ha för kvalitet på tjänsten utan att bry oss om vilken teknik.

Det handlar om att gå från någon typ av svartfiberrevolution till att vi i dag, tycker jag, är på väg in i en bredbandsevolution där nya tekniker hela tiden blir bättre och där det gamla, nästan utdömda, kopparnätet helt plötsligt faktiskt visar sig vara en av Sveriges viktigaste infrastrukturbitar. Det visar att den evolution av nya tekniker som sker ibland kan göra att sådant som ser mossigt och gammalt ut faktiskt helt plötsligt visar sig vara lika strategiskt viktigt som förut.

Jag tycker också att det är bra med, och skulle framför allt vilja se mer av, de öppna näten. Och jag skulle också vilja se öppna kommuner, som inte tvingade alla sina dotterbolag och organisationer att välja bort Telia, Tele 2 eller någon annan operatör för att i stället ingå i det kommunala nätet.

Sedan tycker jag också att det är ett steg i rätt riktning, även om vi nog aldrig kommer att bli helt överens, när statsrådet erkänner att det här med solarier inte primärt är någon kommunal angelägenhet.

Anf. 6 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag vill återkomma till vikten av att vi ser till att kommunerna bygger ut på så sätt att man inte lägger sig i tekniken och att det är öppet för alla. Per Bill tar upp frågan om kopparnäten, men det är viktigt att poängtera att det nu finns en annan dominerande aktör som inte vill släppa in andra kunder. Det är i så fall ett annat problem som vi borde diskutera mer.

När det gäller att inte lägga sig i tekniken är det viktigt att tala om vad vi vill ha. Vi vill ha höga hastigheter, och vi vill ha det i båda riktningarna för att människor ska kunna använda sig av de nya tjänsterna.

Att det har gått lite trögt beror nog på att vi oftast inte har pratat om vad det kommer att innebära i det nya samhället och vad IT faktiskt gör för tillväxten och vilka satsningar och erbjudanden som bredbandet innehåller, både när det gäller landsbygdsutveckling, lärcentrum, distansarbete, glesbygdsservice, näringslivsutveckling och andra serviceområden som kommer att vara till mycket stor nytta när nätet är utbyggt i hela landet. Det är oerhört viktigt för att landet ska hållas samman.

Anf. 7 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror att vi tre har ungefär samma bild av den situation vi hade på IT-marknaden för bara några år sedan då man ibland kunde få känslan av att IT var lösningen på framtidens frågor. I dag ser vi att IT snarare är en del av framtiden och alla de möjligheter som väntar oss.

Med den lågkonjunktur som kom och som på många sätt har varit smärtsam för enskilda personer och gjort många arbetslösa, har vi också fått tid för självsanering inom branschen men även tid för eftertanke. Det betyder inte att IT eller den nya infrastrukturen är mindre angelägen i framtiden än vad vi trodde för fem år sedan, snarare tvärtom. Jag är övertygad om att vi bara står i början av den utveckling som vi kommer att möta, där vi kan hitta helt nya användningsområden och helt nya tjänster tack vare den nya infrastrukturen.

Just tiden för eftertanke är väl ett svar på att vi i förordningen från statliga bredbandsstöden inte låser in oss i teknikval. Vi kan se att här kan finnas allt från optisk fiber till ADSL och mycket annat just därför att teknikutvecklingen går så fort.

Utvecklingen går fort inte bara i Sverige utan också i andra länder. Om Sverige ska fortsätta att vara en världsledande IT-nation krävs det naturligtvis mycket av hårt och medvetet strategiskt arbete av oss.

Ett sådan viktigt arbete är själva infrastrukturen. Det gäller att se till att den finns tillgänglig över landet så att den skapar förutsättningar för skolor, sjukvård, företagare och många andra att anamma den nya tekniken och därigenom vidareutveckla nya tjänster.

Det krävs mer forskning. Det krävs mer utveckling, och det krävs att det kommer alltfler tjänster i den nya infrastrukturen. För att balansera det ska statens pengar komplettera när marknaden själv inte har intresse av att bygga ihop den infrastruktur som vi tycker är så viktig för landet.

Anf. 8 PER BILL (m):

Fru talman! Jag tror att vi står i början av nästa IT-våg. Jag hoppas att vi kan bli överens om att vi i den vill se nya företag växa fram, inte nya kommunala uppgifter. Jag hoppas att vi vill se bättre konkurrens växa fram – konkurrens på lika villkor där man inte använder monopolföretag så att de får nya uppgifter och därmed kan fortsätta att hålla oskäligen priser på sina monopolliknande uppgifter.

Fru talman! Jag kommer att återkomma i den här frågan. Jag tror att det är viktigt att vi debatterar den här frågan en gång per år, eller åtminstone vartannat år, och funderar över både bra och dåliga exempel på den bredbandsutbyggnad vi har och vad vi kan lära av detta. Så får vi möjlighet att via kammaren fundera över vilka som är de bra exemplen och vilka som är de dåliga exemplen. Vad kan vi i staten göra för att utvecklingen mest ska handla om de bra exemplen och mindre om de dåliga?

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellationerna 2003/04:406 om 3 G och 423 om 3 G-master

Anf. 9 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Per Westerberg har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att framtvunga ett större samutnyttjande av master samt om Telia Soneras marknadsdominans kräver några åtgärder. Även Monica Green har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder som ökar trycket på 3 G-operatörerna att dela master i det fall PTS beslut om samlokalisering vinner laga kraft. Dessutom undrar Per Westerberg när jag avser presentera en ny generaldirektör till Post- och telestyrelsen.

För att börja med den sista frågan så kommer regeringen att utse en ny generaldirektör då förordnandet för nuvarande generaldirektör går ut.

Jag, liksom Per Westerberg och Monica Green, är mycket mån om att 3 G-utbyggnaden inte dras med större förseningar än nödvändigt. Jag tycker att det är mycket viktigt att hela landet får del av den nya tekniken, såväl små och stora företag som privatpersoner, både i städer och på landsbygden.

Per Westerberg och Monica Green är också medvetna om att den höga utbyggnadstakten grundar sig på de löften som respektive operatör gjorde för att få ett tillstånd. Vilka möjligheter till samlokalisering som skulle kunna komma att finnas var känt av marknadsaktörerna redan i tillståndprocessen. Däremot var det omöjligt att vara säker på hur marknaden och ekonomin i stort skulle komma att utvecklas, något som gäller all affärsverksamhet.

Jag håller med om att det är önskvärt med ett större samutnyttjande av master. Jag har nyligen gjort stora ansträngningar för att få till stånd ett frivilligt samarbete mellan operatörerna kring både mast- och nätledning samt tjänsteutveckling – ett samarbete som jag tror alla parter skulle ha haft nytta av. Dessvärre tvingades jag konstatera att det saknas tillräcklig samarbetsvilja i branschen för att lyckas med detta.

I enlighet med regelverket för elektronisk kommunikation finns det två specifika situationer där det kan bli aktuellt att tvinga fram samlokalisering.

För det första om det är motiverat utifrån konkurrenshänsyn. Detta är en av de skyldigheter som PTS kan ålägga en aktör med ett betydande inflytande på marknaden, så kallade SMP-skyldigheter. Detta är också svaret på Per Westerbergs fråga om Telia Soneras marknadsinflytande.

För det andra om det krävs för att skydda miljö, folkhälsa, allmän säkerhet eller för att uppnå mål för fysisk planering. Detta oavsett konkurrenssituation. PTS kan då i varje enskilt fall ålägga operatörer att samlokalisera sig till exempel i den aktuella masten eller annan utrustning. Hittills har två fall prövats. Resultatet är att inget åläggande har kunnat göras eftersom PTS anser att det inte finns stöd i lagen för att tvinga en operatör att bygga om eller anpassa master. Inget av fallen har prövats i domstol. Detta gäller både den mast i Falkenberg som Monica Green tar upp och en mast i Upplands Väsby. Lagen om elektronisk kommunikation syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer. Om det bland annat av miljöskäl inte går att lösa på något annat sätt får alltså PTS tvinga fram samlokalisering.

Däremot finns det inga regler om samlokalisering för andra syften, till exempel en snabb utbyggnad eller för att en operatör ska förmås ”hålla en tidsplan”. När det gäller utbyggnadstakten använder sig PTS i sin tillsyn av förelägganden. Dessa kan förenas med viten, och i sista hand kan tillstånd återkallas om tillståndshavaren inte följer tillståndsvillkoren.

Det är värt att notera att de svenska reglerna redan har haft en viss avskräckande effekt. Två ansökningar om samlokalisering hos PTS har dragits tillbaka nyligen. Anledningen är att operatörerna kommit överens i frivilliga avtal under tiden.

Den möjlighet som finns i Danmark att tvinga operatörer att anpassa sina master ryms enligt PTS inte inom den svenska lagstiftningen. Man ska komma ihåg att det är en väsentlig skillnad för en näringsidkare mellan att tvingas upplåta plats i sin befintliga infrastruktur och att till exempel tvingas bygga om masten och därmed anpassa nätet efter andra än sina egna behov. Regeringen har i tidigare propositioner, senast 1999, tydliggjort denna principiellt viktiga skillnad.

Låt mig avslutningsvis påminna om att tvingande samlokalisering som går längre än existerande lagstiftning skulle riskera att påverka intresset för att göra investeringar i branschen negativt. Dessutom måste det vägas mot det grundlagsfästa skyddet för egendom och näringsfrihet som också finns.

Då förste vice talmannen Per Westerberg som framställt interpellation 2003/04:406 anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Per Bill i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 10 PER BILL (m):

Fru talman! Låt mig verkligen understryka det sista, alltså äganderätten och näringsfriheten. Det här är naturligtvis svåra avvägningar. Men det verkar som om vi är relativt överens om var problemen ligger.

Till att börja med tackar jag statsrådet för beskedet att det kommer att finnas en ny generaldirektör när den nuvarande slutar. Det är mycket bra att vi inte får ett glapp där.

Dessutom delar jag åsikten, vilket jag tror att alla som gillar 3 G gör, att det är bra om vi inte får större förseningar än vi redan har.

Sedan bör vi fundera över hur vi kan få ett större samutnyttjande. Är det vi, staten, som ska säga vad som kommer att hända? Det är nämligen många som säger att det är osäkert på marknaden just nu. Vad betyder de olika lagförslagen som är på väg fram? Varför ska jag sluta ett avtal med en av mina konkurrenter nu när jag kanske kan få det billigare på grund av någon lag som är på väg fram och så vidare?

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi funderar över vilka lagar som är på väg fram och om de har en störande effekt på marknaden. Om så är fallet bör vi så fort som möjligt försöka klargöra vad det är som kommer att gälla. Sedan är frivilliga lösningar alltid det bästa. Och så långt möjligt ska vi inte ha något som helst tvingande.

En av de få gånger som jag tycker att jag ser ett riktigt problem är när en kommun säger: En 3 G-mast men inte fler i vår kommun.

Det blir faktiskt en oerhört skev konkurrens om ett av kanske fyra företag får denna mast och får en betydligt bättre täckning i den kommunen.

Vi talar här ofta om problemen. Jag tycker att vi ibland också kan ägna en halv minut åt att tala om att det går ganska bra. Vi lär ha den bästa täckningen av 3 G i Europa för tillfället, trots att vi talar om alla problem. 3 G-utbyggnaden måste vara en av de största investeringsprojekten i Sverige för tillfället. Frågan är om inte de stora investeringar som görs av Tre, som ägs av Hutchison Whampoa, för tillfället är de största direktinvesteringarna som görs i Sverige. Ibland måste vi också lyfta fram de väldigt positiva sakerna.

Men tillbaka till problemen. Jag tror nämligen att det är ett problem i de fall som kommuner ger bygglov för bara en mast. Jag undrar om statsrådet har några specifika tankar just i denna situation. Man skulle också kunna tänka sig att det är inte är den som äger masten som ska bekosta ombyggnaden av den om det behövs utan att det är den som vill hänga på radioutrustning som ska bekosta detta. Det kan även finnas andra sätt att komma fram.

Min fråga till statsrådet är alltså: Finns det några sådana specifika funderingar i just dessa fall?

Prot. 2003/04:101
23 april

Anf. 11 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Även när det gäller utbyggnaden av 3 G-tekniken har Sverige kommit långt – över 70 %. Och Sverige är faktiskt ledande i Europa, vilket är jättebra. Det ska vi vara stolta över. Det tyder också på att vi gjorde ett bra val i fråga om utbyggnad och tillstånd att bygga ut i landet.

Hittills har det varit bra, men framöver finns det utmaningar att ta ställning till. Man måste lösa frågan hur resten av landet också ska få möjlighet till 3 G. I takt med att man ser vad dessa tjänster innebär, bland annat kommer det att bli revolutionerande inom vårdsektorn och underlättar där, ökar efterfrågan. Det är bra.

Jag vet vilken inställning statsrådet hade när vi fattade beslut om lagen och att vi skulle ha så få master som möjligt. Man skulle ta människors oro på största allvar. Vi ville inte ha ett igelkottsland fullt med master överallt. Man skulle se till att operatörerna i möjligaste mån delade master. Och i den bästa av världar skulle operatörerna också med glädje dela mast där det är möjligt för att vi inte ska behöva bygga onödigt många master.

I andra länder, till exempel i Finland, Danmark och Holland, har man mycket tuffare regler om att dela master. Det tyder väl i och för sig på att vi då skulle kunna skärpa lagstiftningen om man kan göra det i andra länder.

Om jag vore operatör i dag kanske jag skulle skynda mig att göra upp om att dela mast så att man slapp ha en lagstiftning så att säga hängande över sig om att det kanske blir tuffare sedan och då man kanske inte alls får den ersättning som man skulle behöva ha. Det är klart att den som har byggt ut infrastruktur naturligtvis ska ha möjlighet till ersättning för det som detta faktiskt har kostat när man väl delar mast.

Men visst finns det en oro, även om vi ska vara glada över den utbyggnadstakt som man hittills har haft. Men vi ser en del tuffa utmaningar framöver. Hur ska vi få operatörerna att i större utsträckning dela master? Anser statsrådet att vi framöver ska skärpa lagstiftningen ytterligare, eller räcker det med den lagstiftning som nu gäller?

Anf. 12 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Vi har ett positivt utgångsläge. Precis som både Per Bill och Monica Green säger är vi en av de bästa i Europa i fråga om 3 G-täckning. Precis som sades i vår tidigare interpellationsdebatt har detta inte skett av en tillfällighet. Bakom det finns också en medveten strategi om att vi ska vara en ledande IT-nation.

Men vi har också en relativt ny lagstiftning. Alla medlemmar inom EU har inte ens implementerat den lagstiftningen än, och det är två fall som har prövats i den. Jag är därför inte beredd att i dag säga att vi behöver göra förändringar i den lagstiftningen. Jag är däremot väldigt mån om att vi ska ha en lagstiftning som fungerar till nytta för oss som medborgare och konsumenter och till gagn för att vi kan leva upp till våra höga ambitioner som ledande IT-nation.

Svar på
interpellationer

Då finns det en del frågor som naturligtvis är extra viktiga för oss att bevaka och att verkligen pröva lagen mot. En sådan fråga är den som Per Bill tar upp. Vad händer när en kommun beviljar tillstånd att bygga infrastruktur i form av bara en mast eller ett antal master? Den frågan blir bara svårare och svårare ju mer glest befolkade områden det handlar om eftersom det där krävs fler master för att få den täckning som vi efterfrågar.

Jag tror att det är viktigt att försöka hålla isär vissa saker. Då en operatör har byggt infrastruktur och betalt för den krävs det särskilda skäl för att kunna tvinga honom eller henne att ta in andra operatörer. Då ska det finnas plats i masten och så vidare.

Men den nya lagen borde kunna ge en möjlighet när man ska bygga helt ny infrastruktur. Och det ska ju operatörerna göra i stora delar av våra mest glest befolkade områden. Man kan då pröva lagen från kommunernas sida och säga: Vi är beredda att bygga ett nät av master så att operatörerna får en bra täckning. Men ni får samlokalisera er i fråga om masterna och näten.

Man ger då lika villkor till samtliga operatörer, men man bygger så att det blir en täckning som vi är nöjda med. Den typen av frågor har ännu inte prövats enligt den nya lagen. Jag tror att de blir extra intressanta för oss att verkligen bevaka. Täckningen bygger ju på operatörernas egna bud. Och om vi ska kunna följa operatörernas arbete – PTS är ute och mäter hur långt vi har kommit i utbyggnaden – och sedan ska kunna ålägga dem ett ansvar för att leva upp till sina löften, är en av förutsättningarna självklart att man också får möjlighet att bygga infrastrukturen i kommunerna. Där har kommunerna ett stort ansvar att vara delaktiga i den process som nu väntar. Där kommer jag att fortsätta att följa lagen oerhört nära för att se om den lag som vi nu har och som vi nyligen har tagit beslut om är det viktiga redskap som vi och operatörerna behöver för att kunna leva upp till våra höga ambitioner eller om det visar sig att lagen på några sätt var tandlös.

Jag menar att det ännu inte har visat sig att lagen är tandlös, utan den kan fungera och kräver också att operatörerna tar sitt ansvar och fortsätter att bygga i den takt som de en gång började med att lova.

Anf. 13 PER BILL (m):

Fru talman! Jag tror att jag kan vara ganska snabb i mitt inlägg därför att vi tycks vara väldigt eniga i den här frågan. Vi är eniga om ett större samutnyttjande och om att frivillighet är den bästa lösningen. Framför allt när det gäller ny infrastruktur blir det väldigt viktigt att man redan från början försöker samsas och inte försöker bygga upp egna lösningar i glest befolkade områden, för det kommer inte att vara ens kommersiellt lönsamt.

Jag tror också att vi måste fundera över två saker. Dels gäller det då den, skulle jag vilja säga, förhoppningsvis helt ogrundade oron för 3 G-strålningen. Dels gäller det – missförstå mig inte, för jag är verkligen för kommunalt självstyre – det faktum att en del kommuner är trilskande när det gäller att bevilja bygglov för 3 G-master. Det är ett hot mot den utbyggnadstakt som vi vill ha.

Jag tror alltså att det gäller att försöka prata med en del av de trilskande kommunerna och att så fort som möjligt få fram all forskning som

finns både kring 3 G och kring liknande strålning och att försöka att brett få ut till folket vad det är man ska oroa sig för.

Med den kunskap jag har är jag betydligt mer oroad för att bo i en liten stuga under en av de riktigt stora kraftledningarna som vi har i Sverige än för att bo nära en 3 G-mast.

Prot. 2003/04:101
23 april

Svar på
interpellationer

Anf. 14 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Också jag tror att vi kan enas här. Visst, vi ser problem, och det är faktiskt så att operatörerna inte har klarat vad de lovade när de fick licenser och så vidare. Det finns alltså problem. Trots det har vi kommit väldigt långt, vilket vi har varit eniga om här i interpellationsdebatten.

Framöver får vi se de lite tuffare utmaningarna när det ska byggas just i de glesare delarna av landet. Det är möjligt att det är så som statsrådet säger, nämligen att det är då som den nya lagen blir kraftfull. Det är ju då man bygger nytt, och det är då som operatörerna redan från början kan åläggas att samlokalisera sig. På det sättet skulle den lagstiftning vi i dag har vara tillräcklig.

Vad jag skulle kunna tillägga är att vi får vara mycket uppmärksamma på hur man gör framöver och följa utvecklingen mycket noga. Skulle det visa sig att det ändå är så att man inte vill dela mast och att man försöker använda sin dominerande ställning eller hålla borta sina konkurrenter och därmed tvinga fram att onödigt många master byggs borde vi överväga att skärpa lagstiftningen. Men det kan mycket väl vara så som statsrådet säger, att det räcker med den lagstiftning vi i dag har.

Vi får noga följa utvecklingen. Det är ju vi här i parlamentet som stiftar lagarna, så vi kan ta saken i egna händer om det skulle behövas.

Anf. 15 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ja, så är det. Men det är klart att allt talar för att vi behöver se mer av samlokalisering. Det talar för operatörernas egen del när man bygger nytt. Det blir billigare. Dessutom vet vi att i de glest befolkade delarna av landet kommer själva infrastrukturen att bli oerhört dyr för operatörerna. Det borde också tala för en vilja hos dem att samlokalisera sig när det gäller masterna och nätet. Det talar *för* utifrån att det underlättar för kommunerna att bevilja tillstånd eftersom det blir en snabbare handläggningsprocess. Det talar också *för* utifrån att vi möter den oro som finns.

Precis som Per Bill och Monica Green hoppas också jag att oron är obefogad. Men folks oro gör ju också enskilda personer sjuka. Det är klart att vi måste ta det på allvar. Ett sätt är att vi gör allt vi kan för att minska antalet master och därmed oron för den strålning som kan finnas runtomkring dem.

Vi har haft en tid med mycket diskussioner och mycket fokus på själva infrastrukturen. Det är ganska naturligt när vi nu bygger en ny infrastruktur. Jag tror att också mycket av den oro som finns kring frågorna om den nya infrastrukturen kommer att lägga sig när man ser nytan med den. Därför är innehållet och tjänsteutvecklingen oerhört viktiga. Det gäller ju att var och en till exempel i sin sjukstuga eller i sin bil kan se vad man har för glädje av de master som vi nu sätter upp, att de verk-

ligen tillför ett mervärde och att här finns en potential för utveckling och tillväxt, som vi är angelägna om.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2003/04:422 om vägnätet på landsbygden

Anf. 16 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jörgen Johansson har i interpellationen ställt tre frågor till mig utifrån vägnätets betydelse för landsbygden, nämligen

- vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge näringsverksamhet på landsbygden lika villkor som övrig näringsverksamhet i samhället avseende kommunikationsmöjligheter,
- vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra att omklassificering av vägar sker på sådant sätt att en successiv nedrustning sker av vägnätet på landsbygden och, slutligen,
- vilka åtgärder jag avser att vidta för att samhällsverksamheter som näringsverksamhet och social service ska kunna utvecklas och bestå på landsbygden.

Låt mig först säga att jag delar synen på att ett tillgängligt vägnät har stor betydelse för näringslivet på landsbygden. Ett väl fungerande vägnät är också en viktig förutsättning för turismen och de boende på gles- och landsbygden. Regeringen har därför också beslutat i infrastrukturpropositionen att 17 miljarder kronor ska användas till åtgärder för tjälsäkring, bärighet och rekonstruktion på vägnätet under åren 2004–2015. Dessutom kommer 87 miljarder kronor att användas till drift och underhåll av statliga vägar.

Satsningen på bärighet, tjälsäkring och rekonstruktion i kombination med underhållsåtgärder ger goda förutsättningar för näringslivets transporter på landsbygden. Jämfört med tidigare planeringsramar har den ekonomiska ramen för drift och underhåll aldrig varit högre.

Under tjällossningsperioden införs restriktioner på vissa vägar. Antalet kilometer avstängd väg på grund av tjällossning har sjunkit de senaste åren. För år 2003 var avstängningarna 28 % lägre än genomsnittet de fem senaste åren. 93 % av det statliga vägnätet är upplåtet för bruttovikt upp till 60 ton, vilket också är en successiv ökning jämfört med tidigare år.

Jag är medveten om att det är en svår situation för dem som drabbas av avstängda vägar, men sammantaget menar jag att trenden pekar åt rätt håll.

Sedan är det självklart så att det behövs mer än bara goda transportmöjligheter för att förbättra landsbygdens möjligheter att utvecklas. En långtgående skatteutjämning, stöd till kommersiell service, utbyggnad av bredband och stöd till småföretag är några exempel på områden som regeringen också arbetar med för att stärka näringslivet och servicen på landsbygden.

Anf. 17 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för svaret på min interpellation. Jag upplever en positiv anda i svaret, men samtidigt konstaterar jag att de som är berörda knappast känner sig nöjda.

Vi vet i dag att underhållet av vårt vägnät är eftersatt. Det handlar då om i storleksordningen 17 miljarder kronor, enligt Vägverkets bedömningar. Det gäller då det totala vägnätet.

Vägverket säger, enligt den proposition som lades fram den 1 april om planeringsramarna för perioden 2004–2015:

”Vägverkets bedömning är att efter 3–4 år kan inte effektiviseringen uppväga kostnadsökningen. Det blir då nödvändigt att antingen sänka målstandarden eller att tillföra mer pengar till drift och underhåll, t.ex. från investeringar eller tjälsäkring, bärighet eller rekonstruktion.”

På detta svarar regeringen: ”Regeringen har inte funnit skäl att föreslå riksdagen en ökning av planeringsramen för drift och underhåll av statliga vägar.”

I klartext säger Vägverket att om man inte får mer pengar är det direkt kapitalförstörelse som sker på vårt vägnät. På detta svarar regeringen ja. Det är inget aprilskämt utan en proposition som lades fram den 1 april.

Anslagsposterna på det här området är tveklöst kommunicerande kär. Försvinner det pengar från det ena området och det finns behov på det andra, tar man från det ena till det andra.

En väg att gå är att sänka axeltrycket på våra vägar på landsbygd, precis som skett i Möklinta i Västmanland. Därmed hamnar vägen i en lägre underhållsklass, och därmed finns pengar att föra över till andra sektorer. Jag ser en direkt fara i det synsättet. Alla signaler i dag tyder på att det här är ett tillvägagångssätt som man kommer att använda. Det vore önskvärt att få ett förtydligande på det här området från statsrådets sida.

Statsrådet säger att den ekonomiska ramen för drift och underhåll aldrig har varit större. Jag konstaterar att samtidigt har vi i dag det största underskottet på underhåll som vi någonsin har haft, nämligen 17 miljarder kronor. Så frågan är tveklöst befogad.

Bakgrunden till interpellationen är situationen för en bonde i Möklinta som vid bruk på sin gård brukar köra ut gödsel på sina åkrar men som inte kan använda allmänna vägar utan att begära tillstånd för att få köra ut gödseln. Alltså blir det en fråga om dispens för att få sköta driften av sitt företag. Sänks standarden på vägnätet successivt på landsbygden blir det omöjligt att bedriva näringsverksamhet där.

En bonde har i dag två vägar att gå för att kunna få sin brukningsenhet att fungera. Det är att antingen specialisera sig inom den agrara sektorn eller att göra legoarbeten till andra företag. I båda fallen innebär det ett ökat antal tunga transporter. Vägnätet är alltså en nyckelfråga för att ha näringarna kvar på landsbygden. Det här är också en nyckelfråga för att vi över huvud taget ska få människor i övrigt att bo kvar på landsbygden. Vägnätet är en nödvändighet för att klara av social service, äldreomsorg, skolor och så vidare, alltså en nyckelfråga för att få begreppet ”Hela Sverige ska leva” att fungera.

Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! All infrastruktur är viktig, inte bara på landsbygden utan också i de stora städerna. Vägen är viktig, järnvägen är viktig, liksom flyget, sjöfarten men också den infrastruktur som vi debatterade tidigare på morgonen, nämligen bredband och 3 G och GSM-täckningen. Den spelar roll för enskilda personer och för företag.

Om statens pengar inte var begränsade skulle man kunna lägga mycket mer pengar på allt. Men nu är statens pengar begränsade, precis som en familjs ekonomi har sina begränsningar, och då måste man prioritera. Vi har väldigt tufft prioriterat åtgärder riktade mot långtidsarbetslösa och åtgärder för att hjälpa kommuner som skulle behöva varsla kvinnor och män inom sin verksamhet att ha dem kvar. Det är också en viktig fråga för landsbygden.

Det handlar om att försöka hitta en balans i helheten. Vi har aldrig någonsin satsat så mycket pengar på underhåll som vi nu gör med de 87 miljarder kronorna. Det är också så att vi aldrig tidigare har öronmärkt riktade pengar mot tjälsäkring som vi nu gör med 17 miljarder kronor. Vi har verkligen ansträngt oss och tittat över landet var tjälsäkringen är ett problem. Ofta tror man automatiskt att tjällossning är någonting som man har i norra delen av Sverige och viker pengar dit. Det är inte riktigt rättvist. Ett landskap som har oerhört stora problem med tjällossningen är till exempel Dalsland som kan ha upp till fem sex tjällossningsperioder. De kommer att få del av pengarna.

Vi har gjort stora satsningar på vägen genom tiderna trots den lågkonjunktur som har varit på 90-talet då inte bara infrastrukturen utan också studiebidrag, barnbidrag och många andra saker fick stå tillbaka. Men sedan 80-talet har till exempel antalet grusvägar i vårt land halverats. Det är en medveten strategi att bygga bort de allra sämsta vägarna. Det arbetet kommer att fortsätta. Med de pengar som regeringen nu har fördelat och som riksdagen ska fatta beslut om i juni har Vägverket satt upp mål för det fortsatta arbetet när det gäller trafiksäkerheten och att bygga bort grusvägar. Tre av de målen handlar om en tydlig koppling till det som Jörgen Johansson tar upp, nämligen landsbygdsperspektivet. Till exempel är ett mål att alla statliga vägar ska vara framkomliga för lätt trafik med en vikt under 3 ½ ton året runt senast år 2007. Då bygger vi bort de vägar som har den sämsta kapaciteten. Vägverket säger att man klarar det till 2007. Man säger också att alla broar på viktiga näringslivsvägar ska ha full bärighet, det vill säga en bärighetsklass på upp till 60 ton, senast 2011 – det också under nuvarande planeringsperiod med de pengar som vi har avsatt.

Slutligen säger vi att alla viktiga näringslivsvägar på lång sikt ska ha full bärighet året runt och inga restriktioner under tjällossning under ett normalår.

De pengar som vi har fördelat räcker till en rad viktiga åtgärder. Men vi ska också ha en diskussion med näringsföreträdarna angående de här pengarna. Alla vägar är inte byggda för all trafik. Detta vet också åkare om. Det är viktigt att vi använder vägarna till det de ska användas till. Några av de vägar som vi har byggt för lättare trafik därför att vi medvetet har försökt styra den tunga trafiken utanför centrum eller utanför landsorter. Då måste också åkerier och många andra följa det, så att

man kör tunga fordon på vägar som är byggda för det tryck som fordonen för med sig.

Prot. 2003/04:101
23 april

Anf. 19 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att landsbygd har vi i alla län. Jag tar bara exemplet från Möklinta.

Jag använde mitt första inlägg till att beskriva vägarna, men givetvis delar jag statsrådets uppfattning att det är en mängd problem som måste lösas. Precis som statsrådet tar upp är bredband en nyckelfråga för landsbygden. Vi blev utlovade för ett antal år sedan att vi skulle få bredband i hela landet. Men det har vi inte fått; vi väntar än. Många av bygderna har faktiskt inte ens möjlighet att få ISDN, ADSL och så vidare till sina företag.

Den här typen av väntan är naturligtvis inte bra för landsbygden. Det är fel signaler som skickas ut när man lovar en sak och sedan händer ingenting.

Jag vill också betona det som statsministern sade i gårdagens frågestund, nämligen att vi måste se helheten i tillväxtbegreppet. Jag tolkar det som att landsbygdens företag ska ges lika möjlighet som övriga företag i landet att växa. Annat synsätt vore förödande för både tillväxten, miljön och möjligheterna att över huvud taget leva på landsbygden. Det är trots allt små och medelstora företag som är grunden för utvecklingen i Sverige. Det är där tillväxten finns att söka. Det är företag som stannar kvar i Sverige. Det är företag som har möjligheten att utvidgas om stöd ges. Det är företag som bidrar till såväl energiproduktion som en bra miljö. De ska stöttas.

Stödet är ofta en fråga om attityder. Det är en fråga om att ha det som vi ofta upplever som självklara saker, som ett bra vägnät, bra förbindelser via bredband och liknande.

Det här är jordnära företag som faktiskt bidrar till mycket av vår fritidsmiljö, också för storstadens boende. Det är verkligen ett område som man bör prioritera.

Anf. 20 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Att ge landsbygden förutsättningar för att utvecklas är viktigt också för de stora städerna. Jag vill understryka det, eftersom vi lätt hamnar i en debatt där vi ställer stad mot land, och det är ingen rättvis bild. Jag tror inte att Jörgen Johansson heller tycker om den. Om det sker en utveckling på landsbygden skapar det förutsättningar också för utvecklingen i hela landet, och det är oerhört viktigt.

Det är klart att företagsutveckling är beroende av många olika saker. Nu har vi diskuterat vägar men också bredband. Men lika beroende av stöttning är man när det gäller forskning och utbildning och den typen av utveckling eller tillgången till kassaservice, som vi också utreder just nu med perspektiv på landsbygd och glesbygd, eller den kommunala servicen. Både i stad och på landet är det många faktorer som ska spela in för att företagen ska utvecklas. Lika viktigt som att det finns fungerande vägar och järnvägar för en företagare är det att det finns en barnomsorg så att anställda kvinnor och män kan lämna sina barn på dagis och därmed vara aktiva på arbetsmarknaden. Allt detta hänger ihop.

Svar på
interpellationer

Jag är medveten om att det runtom i vårt land finns ett eftersatt underhåll efter den lågkonjunktur som vi nu har haft.

Därför är det fantastiskt roligt att ha kunnat presentera en infrastruktursatsning på vägar och järnvägar som handlar om 381 miljarder kronor under de kommande tolv åren. Utöver detta gör vi också stora satsningar via Rikstrafiken för att uppköpa trafik eller via den statliga bredbands-satsningen där staten är en aktör för att gräva ned bredband i de glest befolkade områdena där privata aktörer inte har något intresse av det.

Anf. 21 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att man inte ska ställa stad och landsbygd mot varandra. Här måste vi gemensamt dra åt samma håll.

Jag upplever att det finns en ärlig och uppriktig vilja i svaret att försöka att göra det bästa möjliga. Problemet är uppenbarligen bristen på pengar.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2003/04:386 om förändringar i kriminalvården

Anf. 22 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Tomas Högström har frågat mig om jag kommer att verka för att anslå medel till en ny sluten riksanstalt, om jag är beredd att ompröva min rekommendation till Kriminalvårdsstyrelsen om att inom ramen för större enheter försöka lösa problemen med platsbristen och om jag är beredd att anslå ytterligare medel till Kriminalvårdsstyrelsen.

Inledningsvis vill jag framhålla att jag delar Tomas Högströms uppfattning om att det behövs fler platser på våra anstalter. Det är därför positivt att Kriminalvårdsstyrelsen inrättar 800 nya platser i år.

Regeringen gav i maj 2003 Kriminalvårdsstyrelsen riktlinjer för hur den framtida anstaltsstrukturen ska se ut. Riktlinjerna innebär att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre men större enheter. Genom större enheter skapas en större flexibilitet för att bland annat möta tillfälliga beläggningstoppar och skiftande behov av säkerhet och behandling. Sammantaget ger detta effektiviseringsvinster jämfört med att behålla den anstaltsstruktur som finns i dag med många förhållandevis små anstalter och häkten. Dessutom skapas bättre förutsättningar för att anpassa verkställigheten efter vars och ens individuella behov. Jag ser därför i dagsläget ingen anledning till att ändra inriktningen på uppdraget. Det är Kriminalvårdsstyrelsens sak att besluta om var dessa platser ska lokaliseras.

Kriminalvårdsstyrelsen har, utifrån verksamhetens behov och regeringens riktlinjer för den framtida platsutbyggnaden, tagit fram en plan. Denna plan – som innehåller både utbyggnader av befintliga anstalter och nyetableringar – har nyligen remissbehandlats. Efter vad jag förstår har Kriminalvårdsstyrelsen omarbetat sitt förslag utifrån synpunkterna i remissvaren.

Den stora ökningen av antalet intagna är givetvis en stor belastning för kriminalvården, både ekonomiskt och på andra sätt. Trots att statens resurser inte är obegränsade och behoven är många har kriminalvården tillförts betydande resurser de senaste åren. Bara i år har kriminalvården tillförts 370 miljoner extra för att möta det ökade antalet intagna. Dessutom har regeringen i den ekonomiska vårproposition som presenterades den 15 april föreslagit att kriminalvården ska tillföras ytterligare 200 miljoner i år. Det visar, enligt min mening, att rättsväsendet och kriminalvården har en hög prioritet i regeringens politik.

Anf. 23 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet så mycket för svaret. Utifrån den redovisning som återfinns där kan jag konstatera att jag och statsrådet är överens om att det behövs fler platser. Sedan stannar vår gemensamma syn vid det.

Att det behövs fler platser kan vi konstatera utifrån den beskrivning som vi har fått bland annat från Europarådets tortyrkommitté som har kritiserat förhållandena på svenska häkten. Fullbelagda fängelser och sprängfyllda häkten skapar ett läge där efterlysta brottslingar släpps och där poliser tvekar att gripa personer som är misstänkta för brott – detta enligt ett TT-telegram från den 2 mars i år.

SEKO som organiserar anställda inom kriminalvården skriver i tidningen SEKO-nytt den 23 mars i år: Antalet intagna ökar. I dag slås ännu en gång rekord vad gäller antalet intagna. I häkte finns 2 030 intagna varav 411 verkställighetsfall och i anstalt finns det 4 775 intagna – totalt 6 805 intagna. Sedan den 31 januari har antalet ökat med 226 intagna.

Nu gör statsrådet ett nummer av att kriminalvården har fått ökade anslag. Ja, utifrån interpellationssvaret verkar det ju vara så. Men om man frågar personer inom kriminalvården uppger de att det inte finns tillräckligt med resurser. De beskriver sin situation som att de måste spara 400–500 miljoner kronor. Bedömningen är att man 2006 kommer att ha ett ackumulerat underskott på 3 miljarder kronor. Konsekvensen är att man måste spara i verksamheten, och då drar man ned på den vård som ska ges till de intagna.

Jag har uppfattat det som att det finns en bred samstämmighet mellan de politiska partierna om att vården av de intagna ska prioriteras. Detta är onekligen lite kontraproduktivt – åtminstone framstår det så för mig.

När det gäller antalet platser i häktesorganisationen kan vi nu se att Kriminalvårdsstyrelsen lägger ned häkten för att bygga ut på andra enheter – allt i enlighet med regeringens rekommendation. Konsekvensen av detta är att nettotillskottet blir ganska lågt. Läger man ned en verksamhet uppstår det också avvecklingskostnader för lokaler, personal och annat. Personalen vill kanske inte följa med till de större enheterna.

Det pratas också om effektivitetsvinster och andra saker. Tillåt mig att något ifrågasätta den optimistiska syn som man har från Kriminalvårdsstyrelsen och från statsrådet när det gäller att ta hem dessa effektivitetsvinster.

När man kontaktar polismyndigheter, åklagarmyndigheter och domstolsväsendet framgår det att deras kostnader ökar som en följd av regeringens policy om att man ska bygga ut befintliga anläggningar till större enheter och lägga ned de mindre. Detta blir något av Ebberöds bank. Om

inte annat framstår det så för polismyndigheter, åklagarmyndigheter och domstolsväsendet.

Utifrån alla rapporter om situationen i svenska häkten och anstalter finns det all anledning för regeringen att ompröva sin policy. Det är min förhoppning att statsrådet gör det och tar vara på de möjligheter som finns.

Anf. 24 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Jag vill inledningsvis berätta för justitieministern att i går ägde riksdagens debatt om kriminalvård rum. Det var en mycket intressant debatt. Justitieministern missade verkligen något genom att inte vara här.

Det är många som är djupt oroade över hur svensk kriminalvård fungerar i dag och hur den håller på att utvecklas. Under debatten framfördes det en massiv kritik mot ansvariga politiker. Det förekom också en hel del frågor och förslag till åtgärder. Jag hoppas att justitieministern läser protokollet noggrant. Då kan han ta del av de erfarenheter som vi som har varit ute och besökt anstalter och häkten har.

På många håll är det mycket besvärligt. De intagna fortsätter med brottslig verksamhet inne på anstalterna. De fortsätter att missbruka droger eller att planera brott. Klimatet är hårdare. Våld och hot är näst intill vardagshändelser. Behandlingsverksamheten är mycket bristfällig – kanske finns det rentav ingen alls. Överbeläggningen skapar på många håll oacceptabla förhållanden både för personalen och för de intagna.

De intagna sover i städskrubbar, i dagrum, i tvättstugor – ja, överallt där det är möjligt att klämma in en säng, och ibland saknas det fönster och rinnande vatten.

I går frågade jag Socialdemokraternas företrädare om man hade en långsiktig plan för utbyggnad, nybyggnad och nedläggning av häkten och anstalter. Jag fick inget svar. Det är därför som jag är här i dag igen.

I ett av de senaste numren av tidningen Svensk Polis läste jag om Kriminalvårdsstyrelsens förslag. Nedläggningslistan är lång. Man ska lägga ned flera häkten och många anstalter. Jag förstår att tanken från början var god. Man skulle byta ut ett antal gamla fängelser och häkten för att bygga nytt, anpassat till moderna arbetsformer. Men nu lägger man ned fungerande anstalter och bromsar nybyggnationen. Står Socialdemokraterna verkligen bakom detta? Det är väl ändå bättre att fångarna får sitta på en gammal anstalt än att man ska dubbelbelägga och klämma in dem på alla möjliga ställen såsom dagrum, motionsrum, städskrubbar och tvättstugor?

Anf. 25 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är roligt att Karin Granbom kan tala om för mig hur det är på häkten och fängelser, särskilt med tanke på att jag har jobbat tio år i advokatvärlden och snart fyra år som justitieminister. Sanningen är att jag nog har besökt de flesta platser runtom i Sverige.

Jag vänder mig också mot den något överdrivna bilden. Visst är det ett problem, men vi ska komma ihåg att det handlar om ungefär 6 500 platser och 6 700 intagna. Det gör att vi får ha en viss dubbelbeläggning i likhet med de allra flesta andra länder. Så är den faktiska situationen. Men det är ett problem. Det behövs fler platser. Det är vi helt överens

om. Jag vill säga detta för att ge en något mer korrekt bild. Därför kommer det i år att inrättas 800 nya platser och under de närmaste åren 1 700 nya platser. På så sätt kommer situationen att förbättras framöver.

Det faktum att det behövs fler platser innebär inte att man inte kan göra förbättringar och förändringar. Det är viktigt att man förändrar kriminalvårdens policy så att man kan göra effektivitetsvinster. Det är klart att personer som sitter i fängelse kan laga mat, städa och göra mycket mer själva. Det är sådana saker som man kan göra för att spara pengar. Vi har också en rad små anstalter runt om i landet där det finns ungefär samma antal anställda som på anstalter som kanske har dubbelt så många fångar. Det är klart att vi har ett ansvar mot skattebetalarna att se till att detta drivs så effektivt som möjligt. Vi har en personaltäthet som ligger bland världens högsta. Sådana saker spelar också in.

Det finns en slapphänthet på vissa håll – inte från interpellantens sida, vill jag säga – där man säger att det inte behövs göras några förändringar. Då tror jag att man är alldeles fel ute. Det är viktigt att göra de förändringar som behövs. Det behövs fler platser. Det behövs en ny kriminalvårdslag. Det arbetar vi med. Det behövs förändringar och förbättringar inom kriminalvården, och det har Kriminalvårdsstyrelsen tagit tag i. Det är intressant att följa deras arbete, därför att det händer saker där.

Sedan är det viktigt att man samordnar med polis och åklagare. Det är också därför som regeringen har gett i uppdrag till de rättsliga myndigheterna att samordna sin verksamhet så att man inte gör alltför stora förändringar om det sker förändringar inom ett område. Nu senast har det varit aktuellt att samordna domstolar, polis och åklagarnas organisationer i Stockholm.

Anf. 26 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Visst finns det många åtgärder som behöver vidtas inom kriminalvården. Visst kan rationaliseringar och ändrade arbetsmetoder spela in för att lätta upp den situation som råder. Men det håller ändå inte utifrån de redovisningar som finns. Det finns all anledning att vara mer bekymrad än vad justitieministern ger sken av att vara i den här debatten. Här blir Arbetsmiljöinspektionen och andra statliga myndigheter inkopplade, och det tycker jag är ett underbetyg till den verksamhet som vi bedriver inom kriminalvården. Enligt min uppfattning ligger ansvaret till viss del också på statsrådet.

Sedan är situationen sådan att man drar ned på antalet häktesplatser. I min hemstad Västerås har man aviserat att man ska avveckla häktet. I dag använder man till och med fyllericellerna för att förvara häktade. Det görs inte bara i Västerås, utan det görs även i Sala och Köping. Man säger att man ska lägga ned samtidigt som man ska bygga ut ytterligare häktesplatser på en annan anstalt för att kunna tillgodose det här behovet. Man pratar om 800 nya platser och på lite sikt 1 700 platser. Då kan man ställa sig frågan: Är det nya platser? Hur många har försvunnit under resans gång? Hur lång tid har det tagit, och hur mycket pengar har hela den här processen kostat?

I Västerås fanns det dessutom sedan många år tillbaka långt framskridna planer på att bygga en ny enhet. De har skrinlagts trots att tomtmark finns reserverad. Den prövningen äger såvitt jag vet Kriminalvårdsstyrelsen, men det vore bra om statsrådet skickar en signal till Kriminal-

vårdsstyrelsen att regeringen själv är beredd att se över riktlinjerna för hur den framtida anstaltsstrukturen ska se ut.

Det handlar om att ta vara på det vi har för att kunna möta den här situationen och att utveckla kriminalvården, bygga fler platser och nya anstalter. Det handlar inte om att stänga i den ena ändan för att bygga nytt i den andra. Den ekvationen framstår i alla för mig som helt orimlig i den situation som vi har i dag. En omprövning vore välkommen. Det är en uppfattning som inte bara jag har, utan den delas av många anstaltschefer, många anställda inom kriminalvården och, vill jag nog påstå, många av dem som i dag är omhändertagna och sitter på anstalt och häkten, körs fram och tillbaka, sitter i fyllerceller och annat. Det är inte värdigt svensk kriminalvård att ha det på det här sättet. Det förutsätter att de som är ansvariga för riktlinjerna också är beredda att ompröva dem. Annars blir detta ett fordon som är på väg rakt in i en vägg, och förare är justitieministern.

Anf. 27 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Tack för svaret, ministern. Justitieministern säger att situationen inte är så allvarlig. Det saknas inte så många platser. Han säger att han har varit ute på anstalter och häkten och sett detta, och det tror jag också stämmer. Men vad har han sett? Situationen är mycket allvarlig. I samma tidning säger en polis att situationen är så besvärlig att man inte tar in fyllon eller bråkiga personer. Den situation som finns i kriminalvården hindrar polisen att göra sitt jobb.

Vi vet att man ska ha en beläggning på 90 % för att verksamheten ska fungera. I dag är den långt över detta.

Justitieministern berättar att det tillkommer 800 nya platser under året. Ja, det stämmer, men ungefär hälften av dessa uppstår genom att man ser till att det blir dubbelbeläggning, det vill säga att två personer får sitta i celler anpassade för en.

Jag tycker inte att jag har fått ett ordentligt förslag presenterat. Jag beklagar att Västeråsanstalten inte byggdes. I stället ska man bygga en anstalt i Skåne. Det räcker inte. Skåneanstalten är egentligen en kompensation för att man lägger ned anstalten i Malmö. Vi hade behövt en betydligt större utbyggnad.

Jag hoppas att justitieministern återkommer med en plan där vi får se riktiga platser. Den situation som finns i dag är inte acceptabel.

Anf. 28 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! I mitt förra inlägg försökte jag nyansera bilden något, men vi kan vara överens om att situationen är allvarlig. Den är den om det behövs fler platser. Detta är ett resultat av att antalet fångar har ökat väldigt mycket under de senaste månaderna, bland annat på grund av att domstolarna dömer till hårdare straff och på grund av att de polissatser som har gjorts har lett till att alltfler personer grips. Det är förstås positivt. Men detta är en situation som inte är acceptabel. Det är därför som det byggs fler platser.

Det är riktigt att det har diskuterats en större anstalt i Västerås på samma sätt som det har diskuterats en större anstalt i Norrköping, i Skåne och i Göteborg. Under en period när jag reste runt pratades det om en

större anstalt vart jag än kom. Det var alltså inte något som var speciellt för Västerås.

När det nu ska byggas ut anser jag att det inte minst ur demokratisk synvinkel är betydligt bättre att Kriminalvårdsstyrelsen avgör var någonstans man ska bygga ut än att jag som justitieminister ska sitta framför en Sverigekarta och med nålar peka ut var anstalter ska byggas eller läggas ned. För det första skulle det ge ett sämre resultat, och för det andra vore det märkligt ur demokratisk synvinkel.

Detta är ett arbete för Kriminalvårdsstyrelsen, men visst finns det ett politiskt ansvar. Vi har också angivit att det är viktigt att det kommer till flera platser, och det är inte något som har kommit nu utan det har påbörjats redan förra året och dessförinnan. Men om man på vissa ställen har ett häkte eller ett fängelse med kanske 30–40 platser och ser att man har möjlighet att göra det betydligt större eller till och med kan lägga ned det och bygga något som blir billigare och effektivare, med kanske 80 eller 100 platser, är det klart att det på sikt är någonting positivt.

Men, som sagt, jag tänker inte lägga mig i de olika konkreta förslag som Kriminalvårdsstyrelsen nu kommer fram till. Det skulle kanske till och med vara konstitutionellt felaktigt. Däremot följer jag naturligtvis frågan, och vi kommer att fortsätta att se till att man får de resurser som behövs för att bygga flera platser. Vi kommer dock inte släppa på kraven att kriminalvården måste fortsätta sitt effektiviseringsarbete. Det är nämligen på väg att ge väldigt bra resultat och en modernare och bättre kriminalvård. Vi kommer också att fortsätta vårt arbete för att få en bättre och modernare kriminalvårdslag. Vi kommer sammanfattningsvis att få en bättre kriminalvård i framtiden.

Anf. 29 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Jag ska ge statsrådet rätt i så måtto att det inte är statsrådets uppgift att peka ut var det ska byggas. Då kommer inom kort en KU-anmälan att föreligga, om inte annat så från delar av mitt parti. Det kan jag garantera.

Däremot är det ju faktiskt så att det är regeringen som genom sina riktlinjer leder Kriminalvårdsstyrelsen. Riktlinjerna innebär att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre men större enheter. Det har vissa konsekvenser bland annat i Västerås. Den signal som man skickar är att huvudsakligen inte bygga i befintliga anläggningar utan lägga ned befintliga anläggningar. Så har det tolkats av Kriminalvårdsstyrelsen, och där tycker jag att det ligger ett problem. Det är därför som jag i interpellationen just har tagit upp det förhållandet att regeringen genom justitieministern ska ändra riktlinjerna för Kriminalvårdsstyrelsen.

Båda är vi överens om att det behövs fler platser, och båda vill vi se en utökning av platsantalet. Båda vill vi också se en effektivisering av befintlig verksamhet. Det finns en del att göra, och det är jag överens med justitieministern om, men om riktlinjerna får den effekt som vi nu ser, finns det väl anledning även för justitieministern att vara beredd att ompröva vad regeringen på hans förslag har tagit beslut om.

Anf. 30 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det som har varit ett av problemen är att det har funnits alltför många små häkten och anstalter, vilket har gjort verksamheten

ineffektiv och försvårat drivandet av en effektiv och rationell kriminalvård. Även på en anstalt med kanske 30–40 fångar behövs olika former av administrativa chefer, personalchefer och så vidare på samma sätt som det behövs på en anstalt med kanske 100 fångar. Det räcker att titta hur det ser ut på de mindre och på de större anstalterna för att finna vilka effektivitetsvinster man kan göra. Det är mycket lättare att driva en modern kriminalvård med den individualisering som bör vara ledstjärnan i framtiden.

Vi tänker alltså inte ändra riktlinjerna om att man ska arbeta för att hitta en mer effektiv lösning med färre men större enheter, för vi är övertygade om att detta kommer att leda till en bättre kriminalvård i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2003/04:424 om tingsrätterna i Uppsala län

Anf. 31 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Rigmor Stenmark har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att frågan om den framtida tingsrättsorganisationen ska få en allsidig belysning. Frågan har ställts mot bakgrund av Domstolsverkets utredning om den framtida tingsrättsorganisationen i Uppsala län.

Rigmor Stenmark framhåller i interpellationen att tingsrätterna betjänar människorna i deras upptagningsområde. Jag vill betona att tingsrättsorganisationen även i fortsättningen kommer att göra detta. Domstolsväsendets främsta uppgift är att tillhandahålla samhället kvalificerad rättskipning. Samhällsutvecklingen medför dock att kraven på domstolarna ökar bland annat genom att många av de mål som domstolarna handlägger blir alltmer komplicerade och omfattande. För att domstolarna även i framtiden ska kunna betjäna medborgarna på bästa sätt är det nödvändigt att se över domstolarnas organisation och arbetsformer.

Regeringen bedriver sedan flera år tillbaka ett omfattande arbete med att reformera domstolsväsendet. Arbetet kan delas upp i fyra huvudområden – renodling av verksamheten, förändringar av den inre organisationen, förändringar av den yttre organisationen och förbättringar av det processuella regelverket.

Översynen av tingsrättsorganisationen bedrivs, med riksdagens stöd, stegvis region för region. Det innebär att varje region utreds utifrån sina speciella förutsättningar, samtidigt som en helhetssyn kan anläggas utifrån de principiella utgångspunkterna för reformarbetet. Dessutom kan erfarenheter från tidigare genomförda sammanläggningar tas till vara.

Domstolsverket har nyligen presenterat en utredning som avser tingsrättsorganisationen i Uppsala län. Under det remissförfarande som nu pågår ges berörda tingsrätter och kommuner tillfälle att framföra sina synpunkter på utredningen och hur tingsrätterna bör vara organiserade. Även rättsväsendets övriga myndigheter och nämndemannaföreningarna ges samma möjlighet. När remissbehandlingen är avslutad kommer Domstolsverket att redovisa utredningen, remissyttrandena och verkets organisationsförslag till Justitiedepartementet. Efter beredning av frågan

inom Regeringskansliet kommer regeringen att anmäla sitt ställningstagande till riksdagen.

Genom det beskrivna förfarandet säkerställs att frågor om förändringar i tingsrättsorganisationen får en allsidig belysning där alla berörda ges möjlighet att framföra sina åsikter.

Anf. 32 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Tack, justitieministern för möjligheten att diskutera tingsrätterna i Uppsala län så här direkt med ministern innan regeringen har tagit ställning till Domstolsverkets utredning! Anledningen till att jag vill ha den här diskussionen är att vi i Uppsala län levde i den förhoppningen att översynen av tingsrätterna i Uppsala län var avklarad förra gången, eftersom det inte var så länge sedan som man gjorde en motsvarande översyn.

Nu har vi endast tre tingsrätter och ett tingsställe i vårt län, och vi tycker att det innebär en bra fördelning över länet. Vi har en tingsrätt i Enköping, som betjänar den södra delen av länet, en i Uppsala i mitten av länet och en i Tierp i norr, Tierps tingsrätt, samt ett tingsställe i Östhammar.

Jag väljer ordet "betjäna" när jag pratar om våra tingsrätter, för jag anser att det ordet så rätt beskriver vad det handlar om: att ha en tingsrätt bra placerad ute bland människorna i länen. De betjänar verkligen de människor som finns i upptagningsområdet.

Fru talman! Min förhoppning är att Domstolsverket och regeringen kommer fram till samma slutsats som förra gången när man gjorde en översyn i vårt län. De tingsrätter som nu finns i Enköping, Uppsala och Tierp fyller mycket väl sin uppgift, och de ska finnas kvar. Men dessvärre är oron stor hos befolkningen att Domstolsverket inte kommer att se helheten i samhället vid sin bedömning eftersom vi tycker oss se en klar centraliseringsiver även för den här verksamheten och även hos regeringen.

Varför gör man över huvud taget den här utredningen nu igen? Det känns som om en sammanslagning av tingsrätter smyger sig på oss. Det känns som att man aldrig får ro i samhället, med ständigt nya påhopp. Ja, förlåt ministern, men det är faktiskt så som det känns i Uppsala läns små och medelstora kommuner. Den här känslan finns i alla partier, och jag vet att det socialdemokratiska kommunalrådet i Tierp och det centerpartistiska kommunalrådet i Enköping vill ha en träff med ministern, om de inte redan har haft det.

Men jag själv är än så länge optimistisk, för det finns allmänna uttalanden från bland annat Domstolsverket som talar för att samtliga tingsrätter i Uppsala län blir kvar. Man har sagt att utgångspunkten för översynen är att tillgängligheten för domstolsväsendet ska vara god, att framtidens domstolsväsende ska vara attraktivt som arbetsplats samt att den geografiska samordningen med polis, åklagare och kriminalvård ska vara bra och helst förbättras. Läger man därtill det som även justitieministern berör i dag i sitt svar, att varje region ska ses utifrån sina förutsättningar, att en helhetssyn ska tillämpas samt att man ska ta till vara de synpunkter som kommer in från berörda kommuner och övriga myndigheter men även från nämndemannaföreningarna, blir jag stärkt i min uppfattning att tingsrätterna ska vara kvar.

I stället för att föreslå en nedläggning av de berörda tingsrätterna borde man naturligtvis se över dem. Det har jag ingenting emot. Man borde fördela uppgifterna mellan dem på ett bra sätt, kanske bättre än nu. Det är lättare för en domare att resa än för en hel befolkning att resa in till Uppsala. Det är trots allt ett ganska stort län vi har om man ser till resandet. Enköpings tingsrätt har till exempel nära samarbete med Stockholms län. Det talar för samarbete mellan länen i den frågan.

När justitieministern i sitt svar säger att en allsidig belysning är garanterad genom remissförfarandet vill jag ställa en följdfråga till ministern: Kommer ministern att ta till sig de synpunkter som kommer in och inte bara ta till sig utan verkligen låta dem ligga till grund när regeringen gör sin bedömning av tingsrätterna i Uppsala län?

Anf. 33 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det kommer att gå till på samma sätt som tidigare. Det är svårt att få någon konkret diskussion nu. Vi har inte hela underlaget för att fatta beslut än från regeringens sida. Man gör självklart en samlad bedömning.

Det är två saker jag vill understryka. För det första är det förslag. Det har vid flera tillfällen visat sig att regeringen har kommit till en annan slutsats just därför att man har fått alla synpunkterna som kanske inte fanns med från början för Domstolsverket. Det är på det sättet man arbetar. Domstolsverket gör utredningen. Sedan görs en helhetssyn och en bedömning av det samlade materialet. Det är det ena. Det kommer att gå till på samma sätt som tidigare.

Det andra är att varje förändring som har gjorts har haft stöd av riksdagen. Det är för mig oerhört viktigt. Det är demokratiskt viktigt när förändringarna äger rum. Så kommer vi att göra även när det gäller Uppsala län om det skulle bli någon förändring där.

Anf. 34 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Det låter ändå som att ministern tar demokratin på allvar och verkligen lyssnar in. Det är just därför jag vill ha den här diskussionen i dag innan regeringen har tagit ställning. Man kan knappast komma efteråt eftersom det bara ska presenteras för riksdagen.

Det som vi inte har berört här i dag är det förebyggande arbete som rättsväsendet har i vårt samhälle. Det måste vara det allra viktigaste att se till att vi får så få brott som möjligt och inte att vi ska straffa de brott som vi tror ska bli begångna. Genom att det bokstavligen talat finns en tingsrätt placerad i en kommun har man automatiskt ett förebyggande arbete där.

Det är viktigt med nämndemän som bor och verkar i tingsrättsorterna i de kommuner där man tjänstgör. Det är viktigt med domare, åklagare, tingsnotarier samt övrig personal som rör sig ute i samhället. Det är viktigt med advokater som har sin arbetsplats i kommunerna. Man har automatiskt både person- och lokalkännedom. Det har visat sig vara väldigt bra.

Den centraliseringsiver som varit – jag kan inte låta bli att beröra det – och som dessvärre fortfarande pågår i vårt land gör att stora delar av vårt land i dag berörs av frågan om en fullgod service. Till denna fullgoda service hör ett rättsväsende. Betänk detta, ministern, och ta klart

avstånd från att ytterligare beskära rättsväsendet på de tingsställen som nu finns kvar.

När Domstolskommittén första gången i mitten på 1990-talet kom med förslaget att minska landets 97 tingsrätter till ungefär hälften möttes det automatiskt av ett starkt motstånd ute bland människorna. Jag kommer ihåg diskussionen. Jag var själv kommunalråd i en av de mindre kommuner som detta nu berör. Regeringen fick dra tillbaka kommitténs direktiv.

Jag hoppas att justitieministern känner och inser att motståndet i vårt län är precis lika stort den här gången. Jag har följt debatten här i riksdagen och vet att de synpunkterna också kommer från andra delar av landet. Vi kommer från olika håll i landet. Vi är förtroendevalda av människorna i de län vi representerar.

Jag vill påstå att vi känner våra hemlän och människorna mycket väl. Det är värt att ta hänsyn till den känslan och den kunskapen som finns om våra län. Jag vädjar till justitieministern: Var lyhörd för de synpunkter som kommer från oss. Gör inte människorna i Uppsala län, som jag företräder, en stor otjänst. Se till så att vi även i framtiden har tingsrätterna i Enköping, Uppsala och Tierp kvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2003/04:FPM91 Ett europeiskt betalningsföreläggande *KOM(2004)173* till lagutskottet

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2003/04:127 till näringsutskottet

Skrivelse

2003/04:129 till miljö- och jordbruksutskottet

Framställning

2003/04:RB4 till finansutskottet

Prot. 2003/04:101
23 april

Svar på
interpellationer

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Lagutskottets betänkanden
2003/04:LU22 Äktenskap, partnerskap och samboende
2003/04:LU23 Insolvensrättsliga frågor, m.m.
2003/04:LU24 Skadeståndsrättsliga frågor

Kulturutskottets betänkanden
2003/04:KrU7 Teater, dans och musik
2003/04:KrU6 Övergripande frågor på kulturområdet
2003/04:KrU8 Konstnärsfrågor

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 april

2003/04:1107 av *Ann-Marie Fagerström* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Lätt öppnade läkemedelsförpackningar

2003/04:1108 av *Håkan Juholt* (s) till statsrådet Pär Nuder

DC 3:ans framtid

2003/04:1109 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog

Pris- och löneuppräknings inom kulturområdet

2003/04:1110 av *Christer Nylander* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros

Lärarkyrkans attraktivitet

2003/04:1111 av *Britta Lejon* (s) till statsrådet Barbro Holmberg

Flyktingbarnens hälsa

2003/04:1112 av *Per Landgren* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Genpatent

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 april.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Meddelande om inlämning av interpellationer	1
4 § Meddelande om frågestund	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 2003/04:384 om kommunalt broadband	3
Anf. 1 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	3
Anf. 2 PER BILL (m).....	4
Anf. 3 MONICA GREEN (s).....	4
Anf. 4 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	5
Anf. 5 PER BILL (m).....	6
Anf. 6 MONICA GREEN (s).....	7
Anf. 7 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	7
Anf. 8 PER BILL (m).....	8
7 § Svar på interpellationerna 2003/04:406 om 3 G och 423 om 3 G-master.....	8
Anf. 9 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	8
Anf. 10 PER BILL (m).....	10
Anf. 11 MONICA GREEN (s).....	11
Anf. 12 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	11
Anf. 13 PER BILL (m).....	12
Anf. 14 MONICA GREEN (s).....	13
Anf. 15 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	13
8 § Svar på interpellation 2003/04:422 om vägnätet på landsbygden.....	14
Anf. 16 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	14
Anf. 17 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	15
Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	16
Anf. 19 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	17
Anf. 20 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	17
Anf. 21 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	18
9 § Svar på interpellation 2003/04:386 om förändringar i kriminalvården	18
Anf. 22 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	18
Anf. 23 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	19
Anf. 24 KARIN GRANBOM (fp).....	20
Anf. 25 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	20
Anf. 26 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	21
Anf. 27 KARIN GRANBOM (fp).....	22
Anf. 28 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	22
Anf. 29 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	23
Anf. 30 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	23
10 § Svar på interpellation 2003/04:424 om tingsrätterna i Uppsala län.....	24

Anf. 31	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	24
Anf. 32	RIGMOR STENMARK (c)	25
Anf. 33	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	26
Anf. 34	RIGMOR STENMARK (c)	26
11 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	27
12 §	Hänvisning av ärenden till utskott	27
13 §	Bordläggning	28
14 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	28
15 §	Kammaren åtskildes kl. 10.36	29

Prot. 2003/04:101
23 april
